

1. ความสำคัญของปัญหา

จากรายงานของกองโรคเอดส์ กระทรวงสาธารณสุข พบว่าอัตราการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มสตรีมีครรภ์ มีจำนวนเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2536 กลุ่มสตรีมีครรภ์ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และพะเยา มีอัตราความชุกการติดเชื้อเอดส์ตั้งแต่ร้อยละ 5.6-8.6 ซึ่งในปี พ.ศ. 2532 มีอัตราความชุกเพียงร้อยละ 1 ในภาพรวมระดับประเทศ ในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย มีประชากรชาวเขาอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ประกอบกับในปัจจุบันเป็นยุคแห่งข่าวสารข้อมูล รัฐบาลได้ส่งเสริมความเจริญไปสู่ชนบทมากขึ้น สาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ไฟฟ้า ถนน และโทรศัพท์ ได้กระจายไปสู่หมู่บ้านชาวเขามากขึ้นตามลำดับ สิ่งเหล่านี้เป็นแรงผลักดันให้ชาวเขาส่วนหนึ่งเดินทางออกนอกหมู่บ้านไปประกอบอาชีพในชุมชนเมืองสำคัญ ๆ หลายจังหวัด และส่วนหนึ่งได้เดินทางไปเป็นแรงงานในต่างประเทศแล้ว ในสถานการณ์เช่นนี้อาจกล่าวได้ในระดับหนึ่งว่า ประชากรชาวเขาชายหญิง ที่ออกมาประกอบอาชีพในต่างถิ่นเป็นกลุ่มเสี่ยงมีโอกาสสูงที่จะได้รับการติดเชื้อ เอช ไอ วี จากสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงานและสถานที่พักอาศัยที่อยู่ในชุมชนนอกหมู่บ้าน โดยมีอาชีพการทำงานเป็นปัจจัยต้นเหตุ และมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมเป็นปัจจัยเสริมให้การติดเชื้อ เอส ไอ วี มีความเป็นไปได้สูง และเมื่อกลุ่มชายหญิงเหล่านี้เดินทางกลับหมู่บ้าน โดยที่มิได้ตั้งใจหรืออาจจะจะเป็นความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ พวกเขาได้กลายเป็นพาหะแพร่เชื้อ เอช ไอ วี ไปสู่คนรักและสามีภรรยาต่อไป

ชุมชนชาวเขาแต่ละเผ่ามีความเป็นเอกลักษณ์ประจำกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเด่นชัด อาทิ เช่น เป็นชนเผ่าที่ไม่มีตัวอักษรของตนเอง ระบบการเรียนรู้ในสังคมหรือสังคมกรรม ถ่ายทอดสู่กันในรูปแบบการปฏิบัติจริง และจะจำสืบสานเป็นถ้อยคำสืบต่อเนื่องมาถึงทุกวันนี้ เพลง ภาษิต มุขปาฐะ อื่นๆ นิยายปรัมปราหรือตำนานเรื่องต่าง ๆ เป็นเรื่องราวบันทึกประวัติศาสตร์ตลอดจนเป็นเครื่องควบคุมทางสังคม ของเผ่าพันธุ์ และจากรูปแบบวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะเช่นนี้ ชาวเขาแต่ละเผ่ามีระบบคิด ระบบความเชื่อและระบบการเรียนรู้ในสังคมเป็นของตนเอง ซึ่งเป็นไปตามวิถีธรรมชาติในสังคมเผ่าที่ยึดมั่นในระบบค่านิยมและความเชื่อ มีอุดมคติตลอดจนอุดมการณ์เป็นไปตามครรลองที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษผู้รู้มาก่อน และยึดถือปฏิบัติด้วยตนเองในชีวิตประจำวัน เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย ในสังคมเผ่าของชาวเขา ความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายทางด้านเศรษฐกิจ เป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวกที่มีกิจกรรมรองรับอย่างชัดเจน แต่ในสถานการณ์ที่สังคมระดับท้องถิ่นทุกชุมชน มีความเสี่ยงต่ออัตราชุกของการติดเชื้อเอดส์ ความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายทางเพศสัมพันธ์ในชุมชนชาวเขาที่มีความเป็นไปได้สูงที่จะให้ผลลัพธ์ทั้งสองในเชิงบวกและเชิงลบ

การส่งเสริมสร้างขอบข่ายความรู้โรคเอดส์ในกลุ่มประชากรชาวเขา ควรจะมีรูปแบบการนำเสนอที่ให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระขององค์ความรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับวิถีธรรมชาติประจำเผ่าช่องทางการกระจายความรู้โดยผ่านกระบวนการของวัฒนธรรมจะได้รับการยอมรับมากขึ้นจาก

ทรงวิทย์ เชื้อมสกุล. 2541. รายงานวิจัยการศึกษาหาแนวทางเพื่อณรงค์ให้สตรีชาวเขารู้จักป้องกันตนเองจาก

โรคเอดส์: กรณีศึกษาเผ่าแม้ว. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์.

กลุ่มชนชาวเขา เพราะกลุ่มชนต่างวัฒนธรรมเหล่านี้สามารถจะเข้าใจสาระของวิกฤติปัญหาโรคเอดส์ได้อย่างถ่องแท้ ด้วยการสะท้อนภาพผ่านระบบความคิดตามกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมประจำเผ่า และการจัดทำกลยุทธ์เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาโรคเอดส์บนพื้นฐานของการยอมรับและความร่วมมือของชุมชน ซึ่งเป็นเจ้าของปัญหาเอง เป็นวิธีการหนึ่งช่วยบรรเทาความวิกฤติของปัญหาโรคเอดส์ในชุมชนชาวเขาได้ในระดับหนึ่ง และสมควรเร่งดำเนินการเพื่อให้ผลการป้องกัน แก้ไขปัญหาโรคเอดส์บรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวัง